

Polski Łącznik

Rozmowa z dr. Pawłem Żelewskim,
szefem polskiego oddziału Novartis

Co trzeba zrobić, aby zostać szefem polskiego oddziału tak dużej światowej firmy jak jest Novartis?

Trzeba mieć przede wszystkim duże doświadczenie w branży. Ja takie miałem. Przez 11 lat pracowałem w firmie Pfizer. Z Polski wyjechałem do pracy w europejskiej centrali firmy, a później byłem tęcznikiem – dla produktów kardiologicznych – pomiędzy Stanami Zjednoczonymi, centralą europejską i krajami Europy Środkowo-Wschodniej. Novartis uwiódł mnie nowatorską, nowoczesną koncepcją rozwoju w Polsce. Po kupieniu firmy Lek, która w Polsce kończy budowę olbrzymiej – za kilkadziesiąt milionów euro – fabryki w Strykowie, i razem z należąca do nas firmą Alma Gerber, jesteśmy jedną z największych firm farmaceutycznych na polskim rynku. Zaproponowałem, aby jeszcze rozwinąć inwestycje i działalność w Polsce i widocznie było to zbieżne z zamiarami firmy.

Novartis na świecie osiąga 20 mld dolarów obrotu, 4,7 mld zysku netto, a 2,5 mld wydaje na badania naukowe i zatrudnia w 140 krajach 74 tys. osób. A jak duży jest polski Novartis?

Zatrudniamy ponad 1 500 osób. Nasz obrót wynosi ok. 100 mln dolarów, a więc stanowi jedną dwusetną obrotów całej firmy. Na razie nie jest to wiele, ale uważamy, że Polska jest bardzo ważnym rynkiem przyszłościowym.

Skąd ten optymizm?

Na przykład stąd, że nasi pacjenci oczekują od służby zdrowia bardzo wiele. Również polscy lekarze są głodni sukcesu i chcieliby leczyć nowoczesnymi lekami, i nowymi technologiami. Nasz kraj bogaci się i jestem przekonany, że będzie jeszcze bardziej po wejściu do Unii Europejskiej. Mimo wszystkich skandali politycznych i problemów – jeżeli popatrzeć z zewnątrz na dokonania polskiej gospodarki, opartej w coraz większym stopniu na prywatnej inicjatywie – to są one imponujące. Rozwój byłby jeszcze szybszy, gdybyśmy byli bardziej przychylnie nastawieni do inwestycji zagranicznych, bowiem w tej dziedzinie konkurujemy ze Słowacją, Czechami, Węgrami. Pojawia się ostatnio zagrożenie, że możemy tę konkurencję przegrać, bo niektórych rzeczy nie robimy tak jak oni.

Każdy kraj prowadzi własną politykę.

Oplacałoby się jednak zadbać o przyciągnięcie kapitału i technologii. Aby to było możliwe, potrzebne jest zainteresowanie naszym krajem największych koncernów międzynarodowych, od których zależy przyszłość rozwoju nauki. Sprzyjałaby temu transparentność podejmowania decyzji, np. o refundacji leków. Firmy oferujące najnowocześniejsze leki, zatrudniające wielu pracowników, nie mogą normalnie działać na nieprzejrzystym rynku. Albo podnoszona od pewnego czasu kwestia nieuczciwego określania cen leków w Polsce i jawne informowanie, że firmy farmaceutyczne w sposób nielegalny zafrasowały sobie kwotę półtora miliarda dolarów. Tym-

czasem wszystkie ceny były oficjalnie negocjowane z Ministerstwem Zdrowia, były znane wszystkim i wiadomo było, że jakie pieniądze leki w Polsce są sprzedawane. Dysponujemy opiniami (włącznie z opiniami urzędów skarbowych sprzed 3–4 lat) niezależnych audytorów, największych firm prawniczych, które jasno pokazują, że nasze postępowania były zgodne z prawem. Po co więc – jeśli nie ma argumentów – tworzyć niesprzyjającą atmosferę i zniechęcać poważny kapitał do inwestowania.

Gdyby był sprzyjający klimat, gdyby nie było – jak Pan to przedstawia – czegoś w rodzaju nagonki, to czego moglibyśmy się spodziewać?

Firma Novartis kupiła niedawno firmę Lek i wówczas plany inwestycyjne fabryki w Strykowie zostały zwiększone o kolejnych 10 mln euro. Dzięki nam pojawiła się możliwość eksportu leków z tej fabryki do Ameryki. Jeżeli klimat dla kapitału będzie właściwy, na pewno Novartis będzie przenośli produkcję również do Polski. Nasza firma bowiem rozumie swoją obecność w różnych krajach na zasadach współpracy. Podobnie być może postąpią inni.

Jeżeli osiągniecie w Polsce jedną dwusetną obrotu całego Novartisu, to jak można oczekiwać wielkich inwestycji na tutejszym rynku?

Sprzedaż leków naszej firmy rośnie co roku mniej więcej o 12 proc., co stanowi na pewno więcej niż cała sprzedaż w Polsce. Przy tej skali wzrostu inwestycje na pewno będą. Pytanie tylko: gdzie? Czy nie warto postarać się, aby znalazły się u nas?

A czy są rozpatrywane jakieś konkretne plany?

Bardzo duży potencjał ma fabryka w Strykowie. Mówiłem już o jej rozbudowie, związanej z możliwością sprzedaży produkowanych u nas leków na nowych rynkach zbytu. Warto pamiętać, że teren, który został zakupiony jest bardzo duży, a więc możliwości rozbudowy fabryki – nieograniczone. Proszę jednak pamiętać, że firmy farmaceutyczne nie tylko tworzą miejsca pracy, ale – co jest bezcenne – stwarzają polskim naukowcom możliwość dostępu do największych laboratoriów na świecie. Tylko w zeszłym roku wydaliśmy na badania kliniczne w Polsce – 5–6 mln złotych. A badania te bardzo często włączają naszych naukowców do grup międzynarodowych i dają im możliwość kontaktu z całym światem. Proszę pamiętać, że 99 proc. nowych leków powstaje w laboratoriach firm farmaceutycznych. To od nas zależy, czym ludzie będą się w przyszłości leczyć.

Czy zatrudnicie polskich naukowców?

Z 2,5–3 mld dolarów, które Novartis wydaje na badania naukowe, ok. 60 proc. jest wydawanych w naszych własnych centrach. W Bazylei znajduje się całe nowe miasto naukowców, podobne miasteczko buduje się w Stanach Zjednoczonych, mamy laboratoria w Anglii czy w Austrii. Aż 40 proc. środków wydawanych jest na

Fot. Piotr Wanior

programy badawcze prowadzone poza Novartisem, w największych uniwersytetach w Europie.

Gdyby zrobić mapę połączeń centralnych laboratoriów Novartis z niezależnymi instytucjami badawczymi w Europie, okazałoby się, że – wszystko jest świetnie – ale do granicy na Odrze. Dalej jest *biała plama*, nie ma solidnych, naturalnych połączeń pomiędzy wielkimi programami badawczymi i tym, co się dzieje w polskich laboratoriach.

Może dlatego, że polska nauka jest na niskim poziomie?

Osoby, które wyjeżdżają z Polski i pracują za granicą – radzą sobie wspaniale. A więc to nie jest kwestia ludzi, a raczej dostępu do laboratoriów i najlepszych programów badawczych. Niedługo chcemy wysłać kilka osób z Polski – wyłonionych w konkursie – do Bazylei na 9-miesięczne staże. Naszym celem nie jest *drenowanie polskiej nauki*, a wręcz przeciwnie – stworzenie polskim naukowcom szans na rozwój naukowy.

Czy konkurs, o którym Pan mówi, nie jest również przedsięwzięciem polskiej Polpharmy?

Robimy go we współpracy z firmą Polpharma. Z jednej strony konkurujemy na rynku, a z drugiej współpracujemy. Polpharma funduje granty w Polsce, a Novartis robi zupełnie niezależny program, w którym kilka osób wysy-

łamy za granicę. Natomiast rekrutacja tych osób jest prowadzona przez wspólne rady naukowe, działające przy obydwu firmach. Chcemy być postrzegani jako firma, która ma olbrzymie zaplecze, a koszt naszych leków nie zależy od produkcji, ale od badań naukowych i opracowywania nowych substancji.

Jaki jest Pański prywatny sposób na zreformowanie służby zdrowia. Powinny być dopłaty, czy nie?

Przede wszystkim powinniśmy zdać sobie sprawę z *miejscu w szeregu*. Jeśli na służbę zdrowia wydajemy 4 proc. dochodu narodowego, a np. w Czechach wydają 6 proc., to jak może u nas być lepiej niż w Czechach? A jeśli przyjrzymy się innym, znacznie bogatszym krajom, to różnica między oczekiwaniami a możliwościami okaże się przepastna. W tej sytuacji powinniśmy uświadomić sobie, że nie poprawimy oferty i jakości polskiej medycyny bez stworzenia możliwości dodatkowych ubezpieczeń. W polskiej służbie zdrowia musi też dojść do konkurencji rynkowej, bo nie ma innego sposobu na wymuszenie efektywności.

Rozmawiał
Janusz Michalak